

UM/p35/p152/7

HVITE SKYGGER

- et bildespill fra det sørlige Afrika -

Laget av Aslak Aarhus og Ole Bernt Frøshaug

HVITE SKYGGER

Melinda er ni år og drømmer om å danse ballett.

Men Melinda er født i et land der de hvite knuser alle drømmene hennes. Hun er en av flere millioner svarte i Sør-Afrika som den hvite regjeringen har rykket opp fra hjemstedene, lastet på lastebiler og dumpet foran blikkskur i øde reserver. Raseskillesystemet i Sør-Afrika kaster også skygger over nabolandene gjennom en utspekulert ødeleggelsespolitikk. Verst har det gått utover de unge statene Angola og Mosambik.

Bildespillet "Hvite Skygger" (som følger sammen med dette heftet) er en reise til drømmene og konfliktene i det sørlige Afrika. Programmet er laget etter to lengre turer i dette brennbare området i 1983 og '84, og er en samkjøring av omkring 500 bilder med musikk, kommentarer, intervjuer og andre opplevelser underveis.

Vi hadde stadig problemer under innsamlingen av materialet. Talløse ganger ble vi stoppet av politi eller militære mens vi fotograferte og tok opp lyd. Verst ute var vi i Sør-Afrika da vi ble arrestert fordi vi tok bilder i den svarte bydelen Soweto utenfor Johannesburg. Dette er ulovlig område for hvite.

Mest flaks hadde vi i Namibia, som er okkupert av Sør-Afrika, der vi fikk haik med en politibil. Dermed slapp vi greit gjennom alle veisperringene på vei nordover mot grensen til Angola.

Men da vi reiste rundt i det krigsherjede Sør-Angola for å skildre de sørafrikanske ødeleggelsene og angolanernes kamper mot den Sør-Afrika-støttede opprørsbevegelsen UNITA, ble vi plutselig en dag satt ombord i et russisk militærfly og fraktet tilbake til hovedstaden Luanda. På flyplassen hadde de fått ordre om å beslaglegge filmene våre.

Disse historiene forteller hvor spent situasjonen er i denne delen av verden. Alle land unntatt Sør-Afrika har nå fått svart flertallsstyre. Men det hvite mindretallsstyret på sørspissen av kontinentet slåss med nebb og klør for å beholde overtaket både isitt eget land ogellers i området.

Aslak Aarhus

Olle Bernt Frøhaug

Den hvite mann kommer til Afrika

Da portugiseren Vasco da Gama og hans mannskap dukket opp utenfor kysten av det sørlige Afrika var kontinentet i rik og variert vekst.

Kolonister fra England, Portugal, Tyskland og Holland møtte flere høytstående kulturer. På høyslettene i Zimbabwe står ennå restene etter "Stor Zimbabwe", bantufolkets praktfulle steinfestning. Dette imponerende byggverket kan bare sammenlignes med Mayafolkets berømte pyramider i Mellom-Amerika eller kjempepyramidene i Egypt. "Stor Zimbabwe" var sentrum i kongeriket Monomatapa — et velorganisert samfunn med stor teknisk innsikt og tilgang på enorme mengder gull. Europeernes jakt på disse rikdommene startet for alvor i 1652. Det var det året hollandske kjøpmenn grunnla en handelstasjon på sørspissen av Kaplandet.

De hollandske nybyggerne kalte seg boere (bønder). Med en sterk tro på den hvite rases overlegenhet erobret boerne stadig større landområder. De kjempet mot afrikanere og senere mot britiske styrker. Engelskmenn og boere kunne ikke bli enige om rettighetene til gull og diamantutvinningen, til tross for kraftige stridigheter slo de seg likevel sammen

for å stå sterkere mot det svarte fiertallet. Slik oppstod Sør-Afrika-sambandet i 1910.

På dette tidspunkt (1894) ble Afrika rundhåndet delt mellom europeiske kolonimakter. Grensene ble vilkårlig streket opp på et konferansebord i Berlin av ministre som aldri hadde satt sin fot på det afrikanske kontinentet. Målet var en effektiv utnyttelse av Afrikas rikdommer, resultatet ble en tragedie for de "innfødte".

Portugiserne som slo rot i Angola og Mosambik drev bl.a. intensiv slavehandel til langt ut på 1900-tallet. Over 20 millioner menn og kvinner ble lagt i lenker. De ble fraktet fra Afrika for å skape formuer for hvite slavedrivere i Sør-Afrika, USA og på de karibiske øyene.

"Vannet i de store elvene tømmer ikke over av regn, men av tårene til våre brødre, som er revet bort fra sine hjem og sendt i slaveri". Slik oppsummerer en gammel angolansk sang den mest tragiske begivenheten i afrikansk historie.

Cecil Rhodes

Selve symbolet på ekspansjonen var engelskmannen Cecil Rhodes. Hans visjon

var et britisk imperium fra Kapp til Cairo. Samtidig nådde ryktene om store gullskatter Rhodes' ører. Derfor kjempet han blodige kamper mot Zulu-folket og andre afrikanske stammer for å trenge nordover og erobre skattene. Gang på gang ble han presset tilbake — "Hvem er disse zuluene, som beseirer våre generaler, krangler med våre biskoper og er med på å bestemme skjebnen til et av Europas største monarkier?", spurte den engelske regjeringen. — Men engelskmennenes skytevåpen avgjorde til slutt striden og Cecil Rhodes kunne krysse Limpopo-elven over til Zimbabwe. Landet kalte de Rhodesia.

Zulu-folket.

Zuluene var opprinnelig nomader, men var gradvis blitt bofaste og hadde slått seg ned i det sørlige Afrika. De var kjent som dyktige krigere. Våpnet deres var korte assegaier (spyd) som gjorde dem til eksperter på nærkamp. Zulu-krigerne var organisert i regimenter med 1000 mann i hvert og utgjorde en sterk hindring for boernes og briteres kolonisering av Sør-Afrika.

Frigjøringen

De fleste afrikanske land ble politisk selvstendige på 1960-tallet. Men i Mosambik, Angola, Zimbabwe, Sør-Afrika og Namibia ble utviklingen en annen. I disse områdene bet kolonimaktene seg fast og mulighetene for fredelig overgang til svart flertallsstyre syntes umulig. Frigjøringsbevegelsene startet da en væpnet geriljakamp mot de hvite minoritetsregjeringene.

Angola og Mosambik

På denne tida var Portugal selv et fatig land og det ble mer og mer ødeleggende for landets økonomi å føre krig mot frigjøringsbevegelsene MPLA i Angola og FRELIMO i Mosambik. Kolonikrigene i Afrika var en viktig årsak til kuppet i Portugal i 1974. Da trakk Portugal seg askt ut av koloniene, og etter 14 års ge-

riljakrig dannet MPLA den første regjeringen i et selvstendig Angola. Tilsvarende dannet FRELIMO regjering i Mosambik.

Nesten alle portugiserne flyktet i panikk fra disse landene. Fabrikker og butikker sto tomme og ødelagte tilbake. Portugiserne puttet sukker i bensintankene på busser, biler og traktorer. De sprengte broer og bombet veiene.

90% av Mosambik's befolkning var analfabeter. Dette var situasjonen da frigjøringsbevegelsene tok over i 1975.

Zimbabwe

I Rhodesia (senere Zimbabwe) styrte fortsatt Ian Smith etter mønster fra apartheidstaten i sør, men etter 7 års frigjøringskamp ble han tvunget til forhandlingsbordet.

Geriljaen forbløffet verden med sin effektive væpnede kamp og deretter tilpasning til sivilt styre. Landet skiftet navn til Zimbabwe og i 1980 ble de første frie valgene i landets historie gjennomført. Geriljalederen Robert Mugabe vant en overlegen seier. Selv om det kunne vært grunn til et kraftig rettsoppgjør, har den svarte maktovertakelsen ikke ført til straff for de hvite.

"La luta continua!"

"Kampen fortsetter!"

Siden selvstendigheten har alle disse landene utviklet seg i Sør-Afrikas skygge, men med geriljas seier over Ian Smith har motstandskreftene i Sør-Afrika og Namibia fått ny vind i seilene.

Giganten i sør...

WHITE PERSONS ONLY

THIS BEACH & THE AMENITIES THEREOF
HAVE BEEN RESERVED FOR WHITE PERSONS
ONLY.

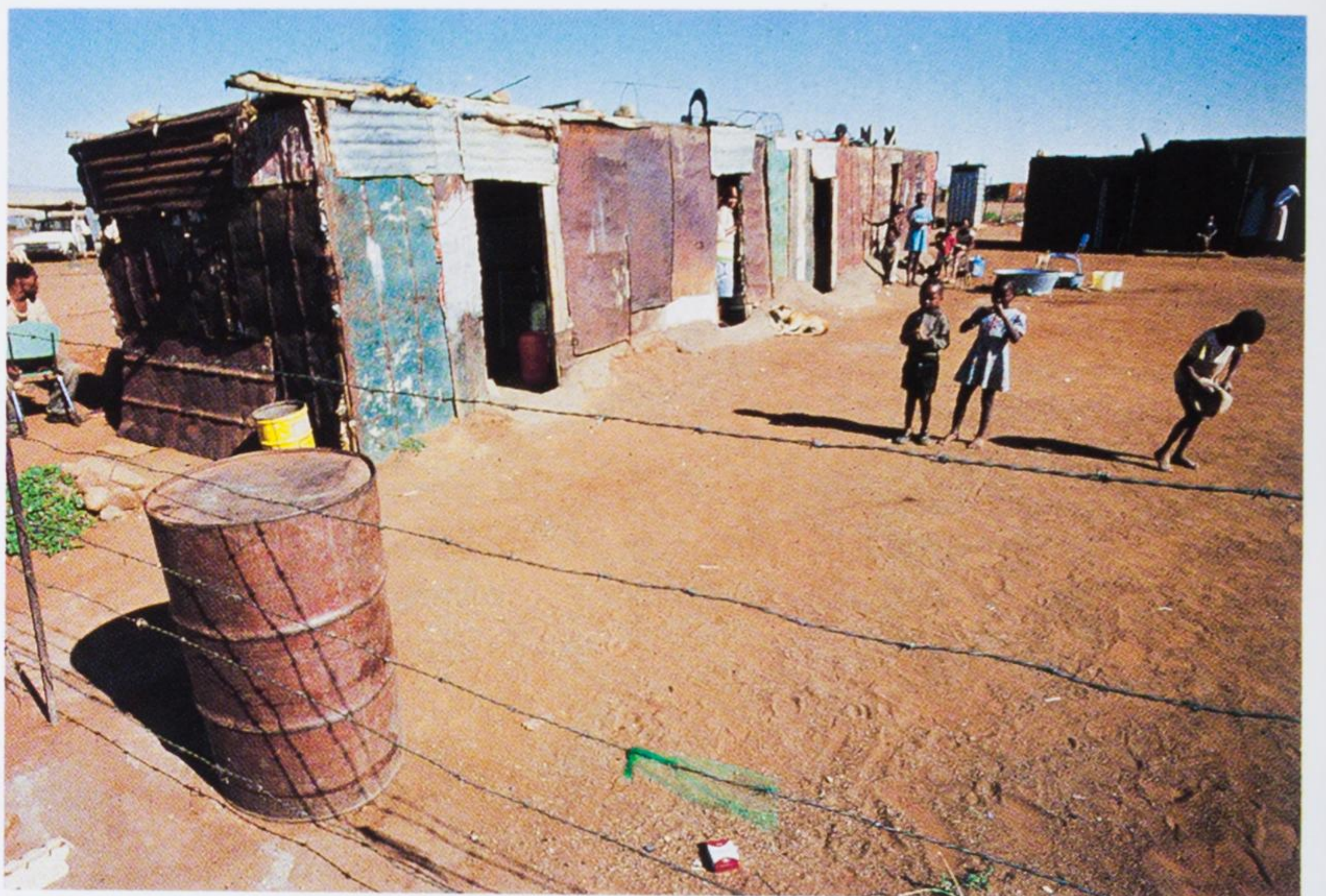
BY ORDER
PROVINCIAL SECRETARY

NET BLANKES

BLACKS, COLOURED
& ASIANS
ABANTSUNDU, KLEURLINGE
EN ASIËRS

Johannesburgh

Bophutatswana, svart område eller såkalt "hjemland".

Sør-Afrika-republikken er et av verdens rikeste land, en høyteknologisk jordbruks- og industristat. Her lever 4,5 millioner hvite i velorganisert overflod og styrer over ca. 25 millioner svarte. De hvite har innført apartheid — et raseskille-system som fratar de svarte all innflytelse over deres egne liv.

Svarte må bære pass i sitt eget land og de mangler stemmerett. Svarte og hvite får ikke lov til å bli forelsket i hverandre, de kan ikke bruke de samme toalettene eller danse på de samme diskotekene.

Tenk deg at mer enn hele Oslo's befolkning blir satt i fengsel. Så mange svarte sørafrikanere blir hvert år arrestert for lovbrudd som hvite ikke engang har mulighet til å begå. Da utenriksminister Botha ble spurt om han noen gang ville gå inn for stemmerett til svarte, svarte han: "Nei, aldri."

Apartheid er mer enn raseskillepolitikk. Apartheid er framfor alt et avansert økonomisk system, bygget opp for å sikre de hvite kontroll over de rike naturressursene og billig svart arbeidskraft. Dette frister også utenlandske selskaper, og Sør-Afrika spiller en viktig rolle i den vestlige økonomien. Halvparten av alt gull i verden kommer fra Sør-Afrika, der svarte arbeidere gjør de tyngste jobbene i gruvene for en brøkdel av de hvites lønninger.

Men de svarte er for mange til at alle kan gjøre nytte for seg som arbeidskraft for de hvite. Derfor har myndighetene satt igang en gigantisk tvangsflytting av svarte. De blir tildelt såkalte "hjemland", med velklingende afrikanske navn som Bophutatswana, Transkei og Venda. I virkeligheten er dette tørre og ufruktbare reservater. Hittil er fire millioner svarte blitt drevet vekk fra sine hjemsteder til

disse reservatene, der de aldri før har satt sine føtter. Nye millioner står for tur. Dette er den største tvangsflytting av mennesker verden har sett i fredstid.

De hvite har reservert 87 prosent av landet til seg selv. De svarte blir stuet sammen i de områdene som er igjen. Det endelige målet er at Sør-Afrikarepublikken bare skal huse hvite og ingen svarte fastboende. De svarte skal leve i såkalte "selvstendige" hjemland og omkranse det hvite Sør-Afrika med lett tilgjengelig og rimelig arbeidskraft.

Apartheid sminker nå fasaden for å få verden til å tro at forandringer pågår. Men selv om et fåtall restauranter, hoteller, idrettsarenaer, strender og teatre åpnes for svarte, så er dette bare små detaljer i et system som satser alt på å sikre de hvite herredømmet. De fleste stedene er likevel for dyre til at svarte har råd til å gå der.

Befolkningssammensetning i Sør-Afrika:

Hvite	4.6 mill.
Asiatere	1.0 "
Fargede	2.9 "
Afrikanere	22.5 "

Disse gruppene holdes adskilt gjennom raselover. De hvite er "herrefolket", men også de andre gruppene holdes adskilt fordi de hvite vil splitte dem. De hvite sier at de svarte er delt i 10 ulike stammer. Derfor er det de "hvite" som er den største stammen. På den måten håper man å minske deres felles motstand mot apartheid. Afrikanere, fargede og asiater kaller seg likevel alle "svarte" for å vise sin enhet.

Raseklassifisering skjer ved hjelp av **Population Registration Act**. Hvert år omklassifiseres tusentalls grensetilfeller.

Immorality Act forbyr ekteskap og samleie mellom to fra ulike rasegrupper. Men raseskillet er ikke alltid like lett å gjennomføre konsekvent. I 1983 sto 170 personer tiltalt for ulovlig samvær mellom svart og hvit.

"Æreshvit"

En stjernefotballspiller fra Peru som har slått seg ned i Sør-Afrika, måtte true med å forlate landet før han ble godtatt som hvit. Med indiansk blod i årene ble han klassifisert som svart av myndighetene og bannlyst i det hvite området han bodde i. Kona var hvit, så han måtte skille seg fra henne også i følge apartheid-reglene. Men Augusto Palacio ville selvsagt ikke finne seg i dette. Etter mye bråk gikk myndighetene med på å klassifisere han som "honorary white" — æreshvit.

Raseinndeling kan også ha med internasjonal politikk å gjøre. Tidligere da Sør-Afrika handlet med Kina, regnet de kineserne som hvite. Japanerne var klassifisert som asiater og derfor annenrangs innbyggere. I dag handler Sør-Afrika mye med Japan, mens kineserne har blitt kommunister. Derfor er japanerne nå "honorary whites" — "æreshvite" — og kineserne asiater og annenrangs.

Hvitt blod ikke for svarte

Raseskilnepolitikken kan også føre til rent praktiske problemer. For mens Sør-Afrika er kjent for å ha noen av verdens beste leger, døde en afrikaner nylig av blodtap på et fremragende sykehus i Johannesburg fordi han ikke kunne få blodoverføring fra en hvit. En hvit person kan i nødsfall ta til takke med blod fra en svart.

I en sørafrikansk turistbrosjyre står følgende beskrivelse av landet:

"Sør-Afrika er et av de mest populære reisemål på den sørlige halvkule. Der kan du virkelig slappe av, glemme stress og nyte solen, havet, naturen og servicen i Gulletts land... Tenk på løver og elefanter, gull og diamanter, gyldne strender og førsteklasses restauranter. Da tenker du på Sør-Afrika."

600 skoleelever skutt av politiet

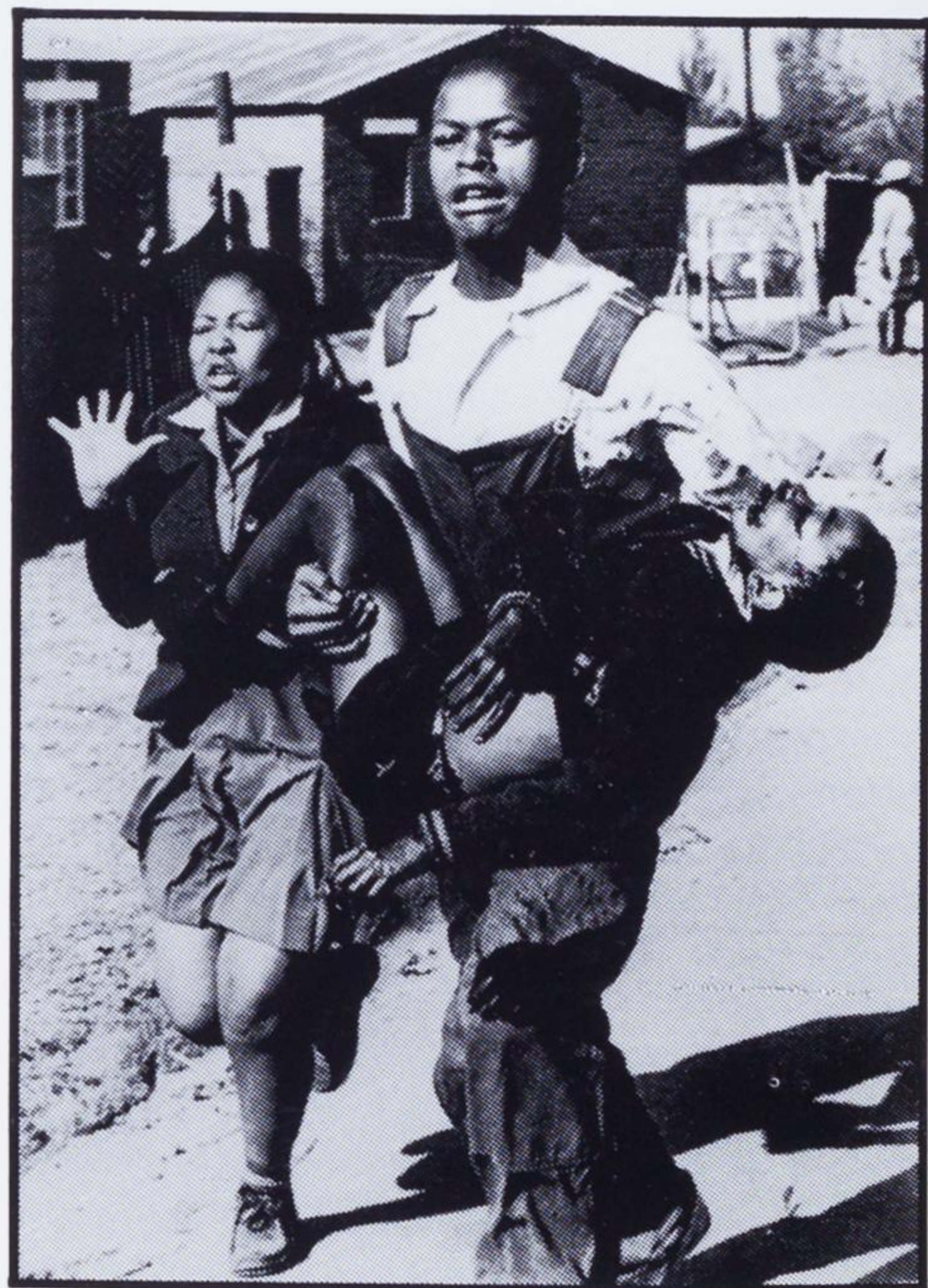
16. juni 1976: Tusenvis av ungdommer i den svarte bydelen Soweto utenfor Johannesburg samler seg i gatene for å demonstrere mot et forslag om at all undervisning skal skje på afrikaans — de hvite boerne's språk. Men det er kanskje like mye en protest mot apartheid og for frihet, inspirert av frigjøringsbevegelsens seire i nabolandene Angola og Mosambik. Politiet møter skoleelevene med tåregass og kuler. Ungdommene svarer med å kaste stein og brenne skolene sine. Den 13 år gamle Hector Peterson blir det første offeret. I alt blir 600 skoleelever skutt ned og drept. Opptøyene sprer seg raskt til andre byer og det virker som store deler av landet er satt i brann.

Politiet klarte etterhvert å få situasjonen under kontroll. Et stort antall ble arrestert og flere rømte fra landet. Mange av dem sluttet seg seinere til den sør-afrikanske frigjøringsbevegelsen African National Congress (ANC) som også har sin egen geriljahær. ANC forsøkte lenge å få til forandringer med fredelige midler. Den beryktede Sharpevillemassakren i 1960, da politiet åpnet ild mot ubevæpnede demonstranter, lærte frigjøringsbevegelsen at det ikke nyttet å bekjempe regimet bare med ikkevoldsmetoder. Nå

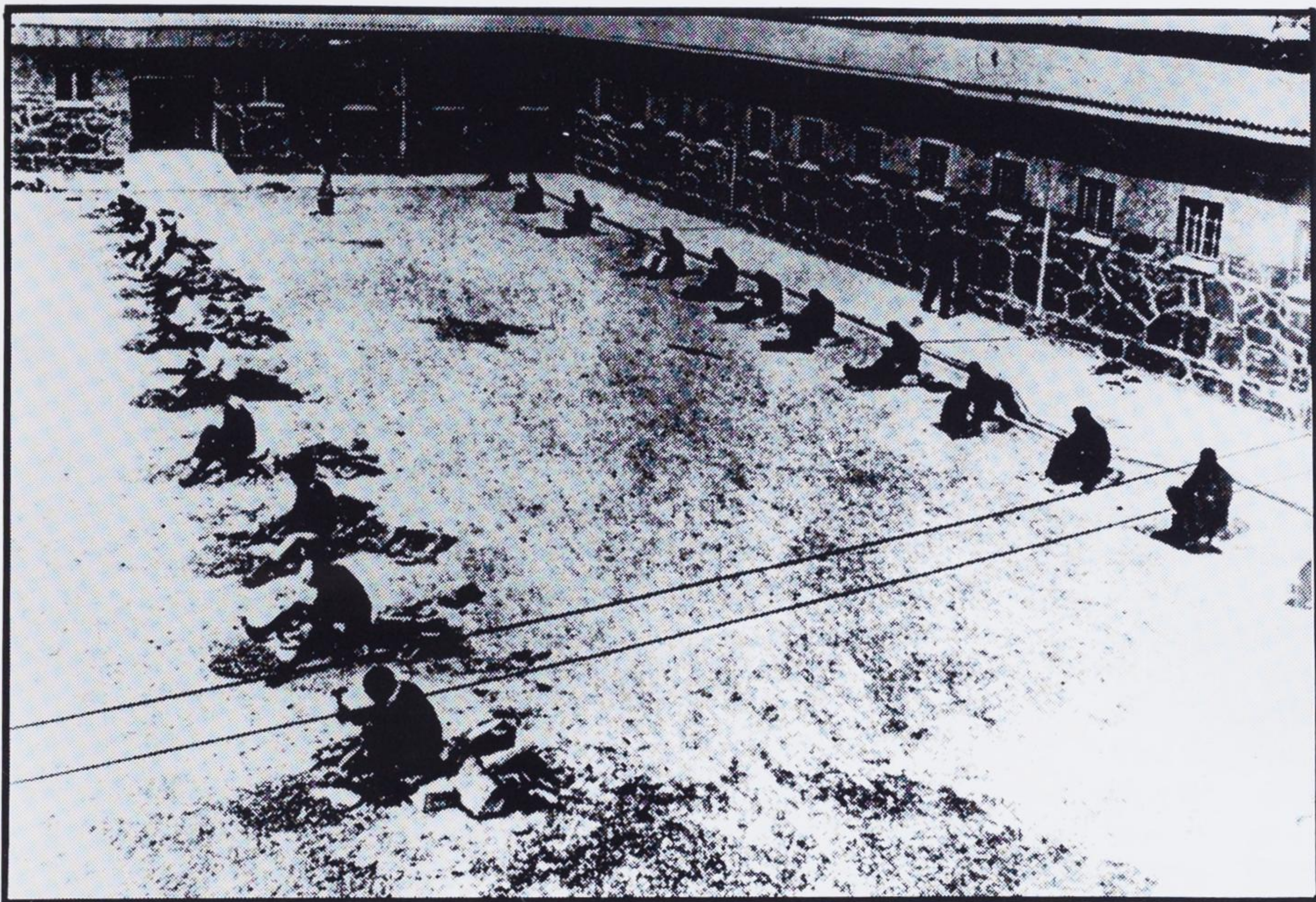
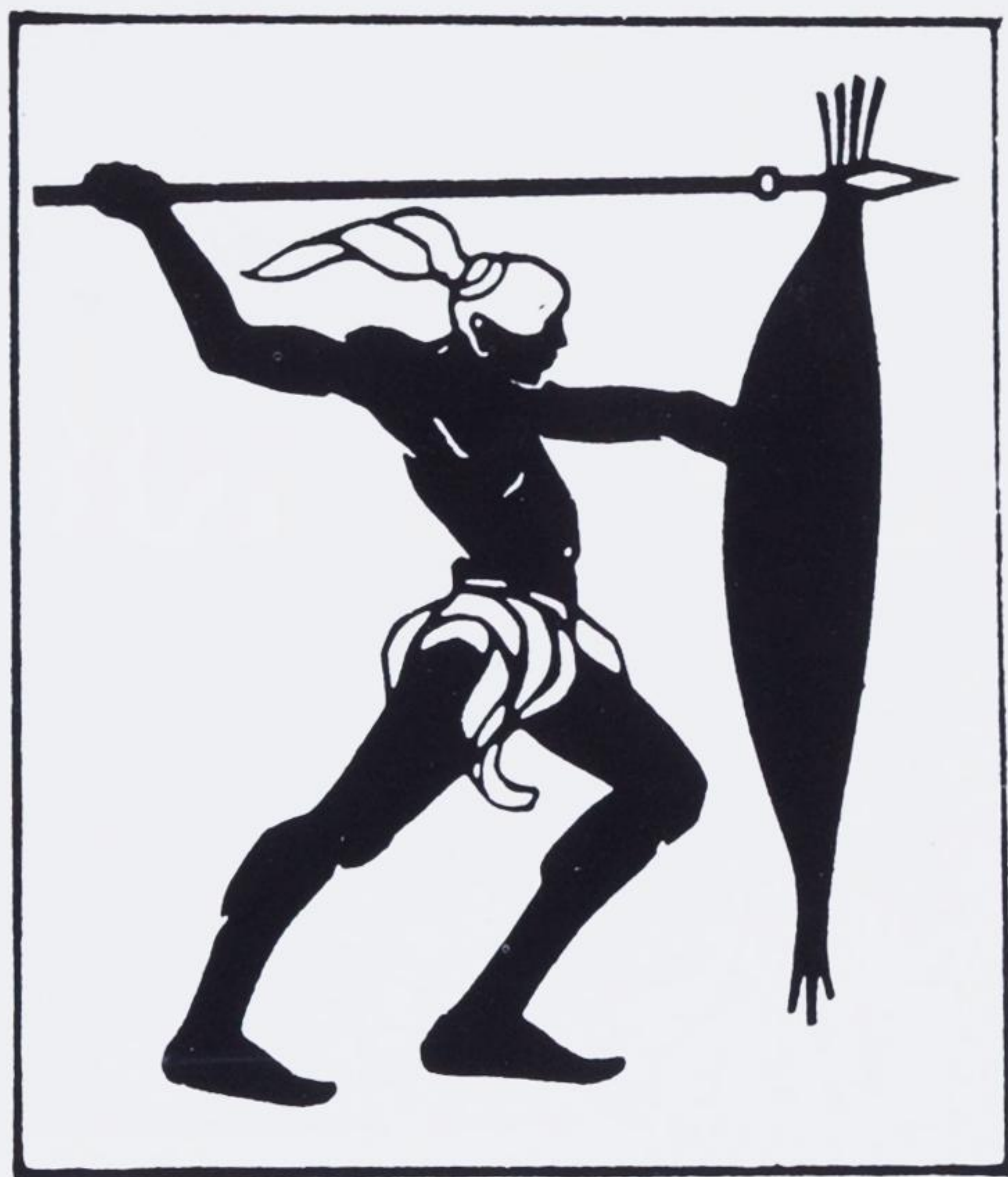

benytter de seg i tillegg av sabotasjeaksjoner mot viktige økonomiske mål som jernbaner og energianlegg, samt attentat mot politistasjoner, postkontor og militære anlegg.

Men kampen mot apartheid føres på mange plan innenfor Sør-Afrika. Såvel uavhengige fagbevegelser, det hvite opposisjonspartiet — Progressive Federal Partys kirkelige organisasjoner og krefter som United Democratic Front (UDP) — kjemper for demokrati, frihet og et ikke-rasistisk samfunn.

Nelson Mandela symbolet på frihet

Politiske fanger sitter og banker stein på den forblåste fengselsøya Robben Island. Bildet ble tatt og smuglet ut av en Røde Kors-medarbeider. Mange av fangene er dømt til livsvarig fengsel for å kjempe for de svartes rettigheter.

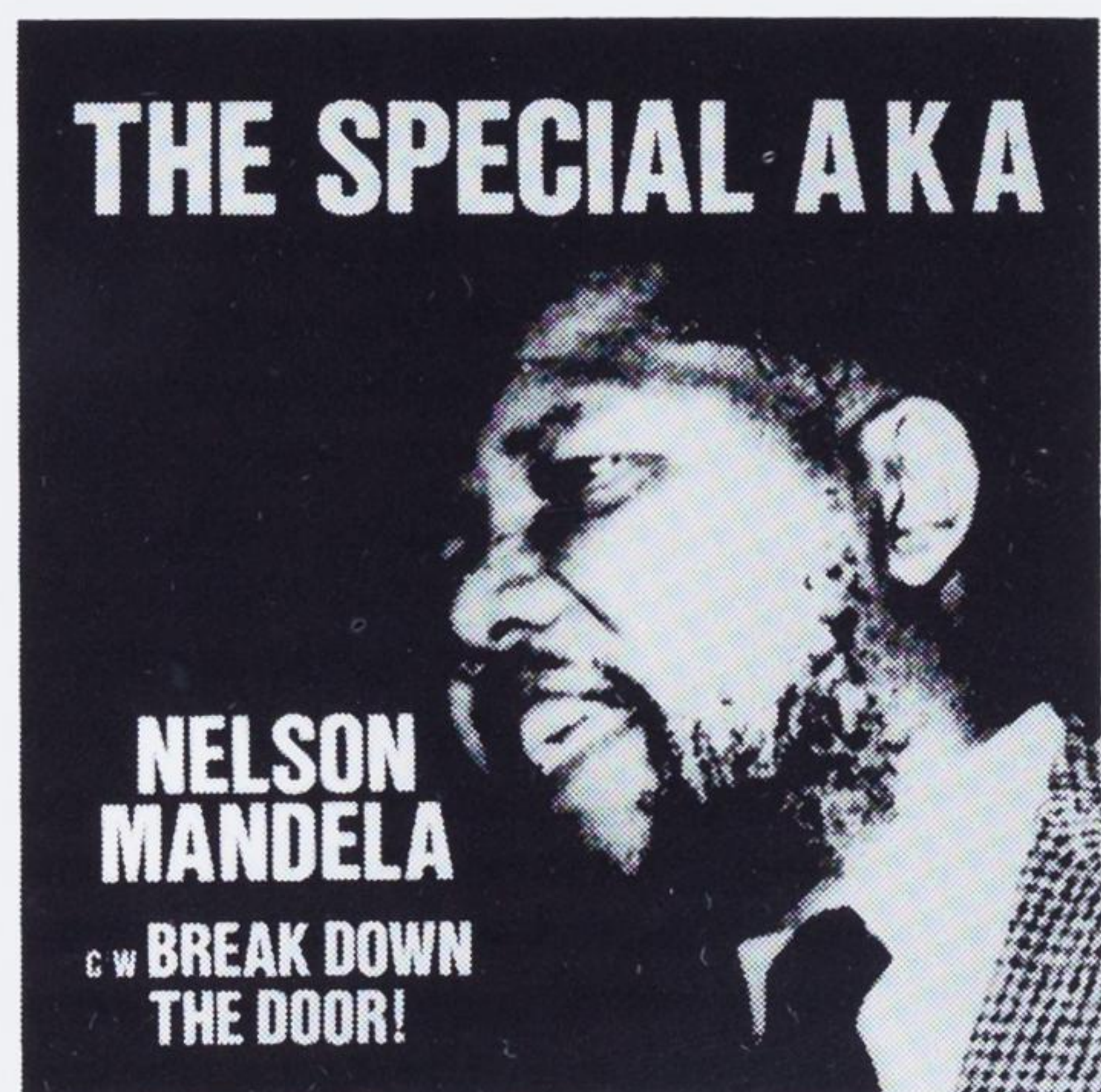
ANC's legendariske leder Nelson Mandela ble arrestert i 1962 og dømt til livsvarig fengsel — pluss 5 år. Mesteparten av tida har han vært innesperret på den forblåste fangeøya Robben Island utenfor Cape Town. Kona, Winnie Mandela, er den eneste som får besøke ham, 45 minutter hver måned. En glassvegg skiller de to under møtet, og de kan bare prate med hverandre gjennom en avlyttet telefon.

Nelson Mandela er mer enn noen annen et symbol på motstandskampen i Sør-Afrika. Over hele verden pågår kampanjer for å få han fri. En gate i London har nylig fått navnet Mandela Street. Fleire parker, universiteter m.m. er blitt oppkalt etter han. Og etter 21 års fengsel betraktes Mandela fremdeles som en farlig trusel mot apartheid. Det er forbudt å sitere ham i Sør-Afrika, bilder av Mandela er forbudt i alle sammenhenger. I fjor ble en svart mann dømt til 8 års fengsel for å ha på seg en "Free Mandela" T-skjorte. To musikere fikk fengselsstraffer på fire år for å synge en "Free Mandela"-sang. 8. desember 1983 ble Mathews Ntsiwa, en svart fabrikkarbeider, dømt til 18 måneders fengsel for å ha en tekanne hjemme med innskriften "Release Nelson Mandela".

Øverst: ANC's kjennetegn.

I midten. Nelson Mandela.

T.h.. Den britiske popgruppa The Special A.K.A. spilte i 1984 inn en sang som i teksten hadde en klar henstilling til lederne i Sør-Afrika om å slippe Nelson Mandela fri. Singelen havnet på hitlistene, og videoen ble hyppig vist på satellittstasjonen Sky Channel. På den måten klarte The Special A.K.A., som både har svarte og hvite medlemmer, å rette søkelyset mot den urettferdige fengslingen av Nelson Mandela.

Frigjøringsbevegelsen ANC

ANC — African National Congress — er den viktigste frigjøringsbevegelsen i Sør-Afrika. Organisasjonen ble grunnlagt i 1912. Den har som høyeste mål å få slutt på raseskillepolitikken. I Frihetsdeklarasjonen som ANC vedtok i 1955 slås det fast at Sør-Afrika tilhører alle som lever i Sør-Afrika, uavhengig av rase, hudfarge, religion eller kjønn. Alle skal ha samme rettigheter til jord, jobb, ut-

dannelse, helseomsorg og hus. Alle skal være like for loven og ha stemmerett. ANC har både svarte og hvite medlemmer.

Fra starten av benyttet ANC seg bare av fredelige midler. Men etter at politiet skjøt mot en fredelig demonstrasjon i 1960, gikk de også over til væpnet kamp. Det er idag straffbart å være medlem av ANC.

Da vi tok bilder, kom politiet

Med hjelp av våre svarte kontakter drar vi en søndag ut til den svarte bydelen Soweto utenfor Johannesburg. Ingen hvite har lov til å oppholde seg i Soweto uten spesiell tillatelse. Etter å ha unngått diverse kontrollposter, kommer vi oss usett (tror vi) inn på et brakkeområde. Her bor de hvites arbeidskraft — stuert sammen i ungkarshoteller, såkalte hostels. Familiene sine ser de kanskje noen få ganger i året. Koner og barn er tvangsflyttet til reservater langt unna.

I dag er det fridag for de fleste. Vi går rundt og tar bilder og intervjuer dem. Men etter et par-tre timer skjer det: Jeg har akkurat kommet ut i dagslyset mellom brakkene da tre politibiler plutselig svinger inn. De har åpenbart fått tips om vårt "ulovlige" besøk og kommer straks i retning mot meg. Ole Bernt sitter ennå i en av brakkene. Det oppstår en heftig diskusjon mellom arbeiderne og politiet om hvorfor jeg skal arresteres. Stemningen blir hetere og hetere, politiet blir omringet av rasende arbeidere. I forvirringen lirker jeg ut filmene av lomma og gir dem til de nærmeste med en taus beskjed om å ta vare på dem. Politiet tilkaller forsterkninger, og i løpet av fem minutter kommer 35-40 mann fra opprørs-politiet med køller og geværer.

Jeg blir tatt inn i en politibil, mens de går løs på arbeiderne med køller. Det ender med at de arresterer 6-7 av de svarte og kjører oss alle til politistasjonen. Under forhøret kommer det fram at de mistenker meg for å være pressemann. I mellomtiden er Ole Bernt blitt smuglet ut av området på gulvet i en taxi, forkledd som svart. Mistanken mot meg forsterkes ytterligere når de ikke finner kameraten min.

På politistasjonen går jeg gjennom stadig hardere forhør, men blånekte all forbindelse med pressen. Jeg forteller at jeg er turist som har forvillet meg inn på feil område. Politisjefen tror meg ikke og sier "you are in real trouble, we gonna lock you up". Så blir jeg fraktet til John Vorse-

ter Square, hovedfengslet i Johannesburg, og puttet i ei celle sammen med tre andre hvite: en narkotikahai, en voldtektsforbryter og en bankraner, med straffer på 8, 4 og 6 år.

Natta begynner, hundrevis av svarte kommer inn i korridorene utenfor cella og blir kommandert til å ligge nakne på gulvet med armene over hodet i lange rekker. De fleste er brakt inn for såkalt "trespassing"; de har oppholdt seg i hvite deler av byen uten tillatelse. Hele natta kommer det stadig nye. Fra min plass i cella kan jeg se hvordan de blir sparket og slått. En av fangevokterne bruker pisk mot den som ikke øyeblikkelig adlyder ordre.

En lenkefange rasler forbi i den mørke gangen, tett fulgt av en vokter. Føttene hans er lenket sammen med en tykk kjetting, han klarer ikke å ta mer enn 10 cm i hvert skritt. Natta passerer sakte, sakte, uten søvn — et lysrør er plassert akkurat slik at øynene ikke får hvile, selv om de er lukket.

Neste dag blir jeg stilt for retten, anklaget for å ha oppholdt meg som presse-mann på svart område uten tillatelse. Under rettssaken viser det seg at dommeren har fått oppringning fra den norske konsulen som er blitt varslet om arrestasjonen. De aner vel faren for diplomatiske forviklinger. Dommeren godtar derfor min forklaring om at jeg er turist. Jeg blir løslatt med et påbud om å oppsøke konsulen for å få en innføring i landets regler.

Tre dager senere får vi, gjennom de svarte kontaktene våre, overlevert en pakke på hotellet — i det hvite Johannesburg. Innpakket i noen gamle falmete aviser ligger alt fotoutstyret som var blitt gjemt under ei seng da politiet kom. De to filmene jeg greide å kvitte meg med i forvirringen under arrestasjonen er også der. På et stykke papir er det skrevet en liten hilsen fra arbeiderne vi forsøkte å lage reportasje om.

Aslak Aarhus

Disse bildene var på de to filmene som vi fikk gjemt unna idet politiet kom. De er fra Hilton – et av de såkalte ungkarshotellene i den svarte bydelen Soweto. Her bor de hvites arbeidskraft – hundrevis av svarte arbeidere stuert sammen på store brakkeområder.

Namibia - et okkupert land

FN forlanger frie valg

"Jeg utrydder opprørske stammer. Jeg skaper strømmer av blod og strømmer av penger."

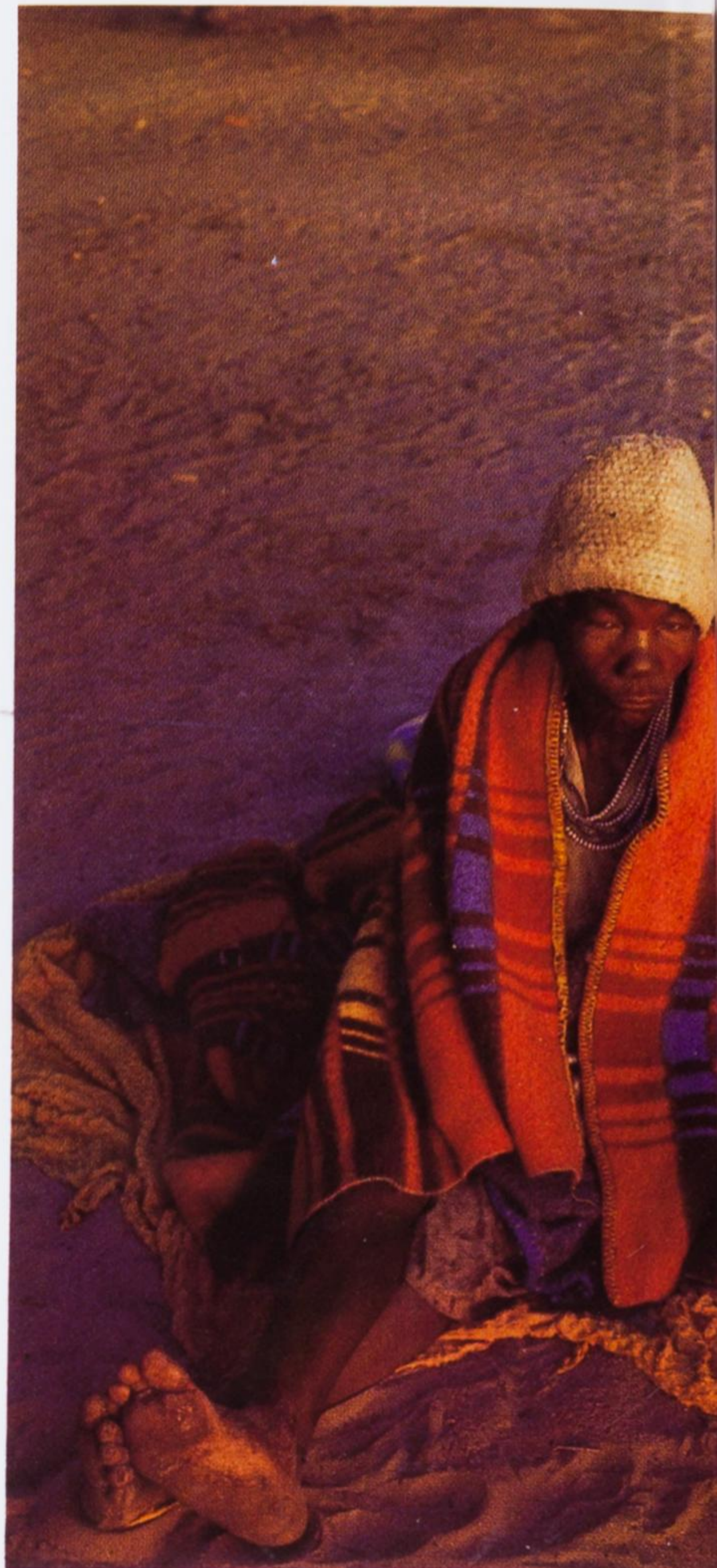
Den tyske general von Trotha var ærlig da han sendte rapporter tilbake til kolonimakten. I dag har Sør-Afrika overtatt den gamle tyske kolonien og viderefører den tyske politikken, men det er ikke bare p.g.a. verdifulle naturressurser at Sør-Afrika okkuperer Namibia. De sier de ønsker å forsvare seg mot de uavhengige svarte nabostatene og ser et fritt Namibia som en direkte trusel mot sin egen sikkerhet.

Okkupasjonen møter sterk motstand, spesielt fra frigjøringsbevegelsen SWAPO (South West African Peoples Organisation). De fleste namibiere støtter SWAPO, derfor frykter Sør-Afrika frie demokra-

tiske valg. De kaller motstandere av okkupasjonen for terrorister og forfølger dem med alle midler.

FN-resolusjon 435 krever FN-kontrollerte valg og tilbaketrekning av okkupasjonsstyrkene. Sør-Afrika saboterer planen. Et av argumentene er at det er kubanske tropper i Angola. Sør-Afrika har flere ganger forsøkt å innvadere Angola, derfor har den angolanske regjeringen tilkalt forsterkninger fra Cuba. FN mener at de kubanske troppene i Angola ikke har noe med namibiaspørsmålet å gjøre.

Sør-Afrika, med støtte fra bl.a. president Reagan og statsminister Thatcher, sier det stikk motsatte og legger til at det aldri vil bli snakk om Sør-Afrikansk tilbaketrekning fra Namibia så lenge det finnes kubanere i Angola. På dette punktet strander foreløpig alle forhandlinger.

3 års verneplikt

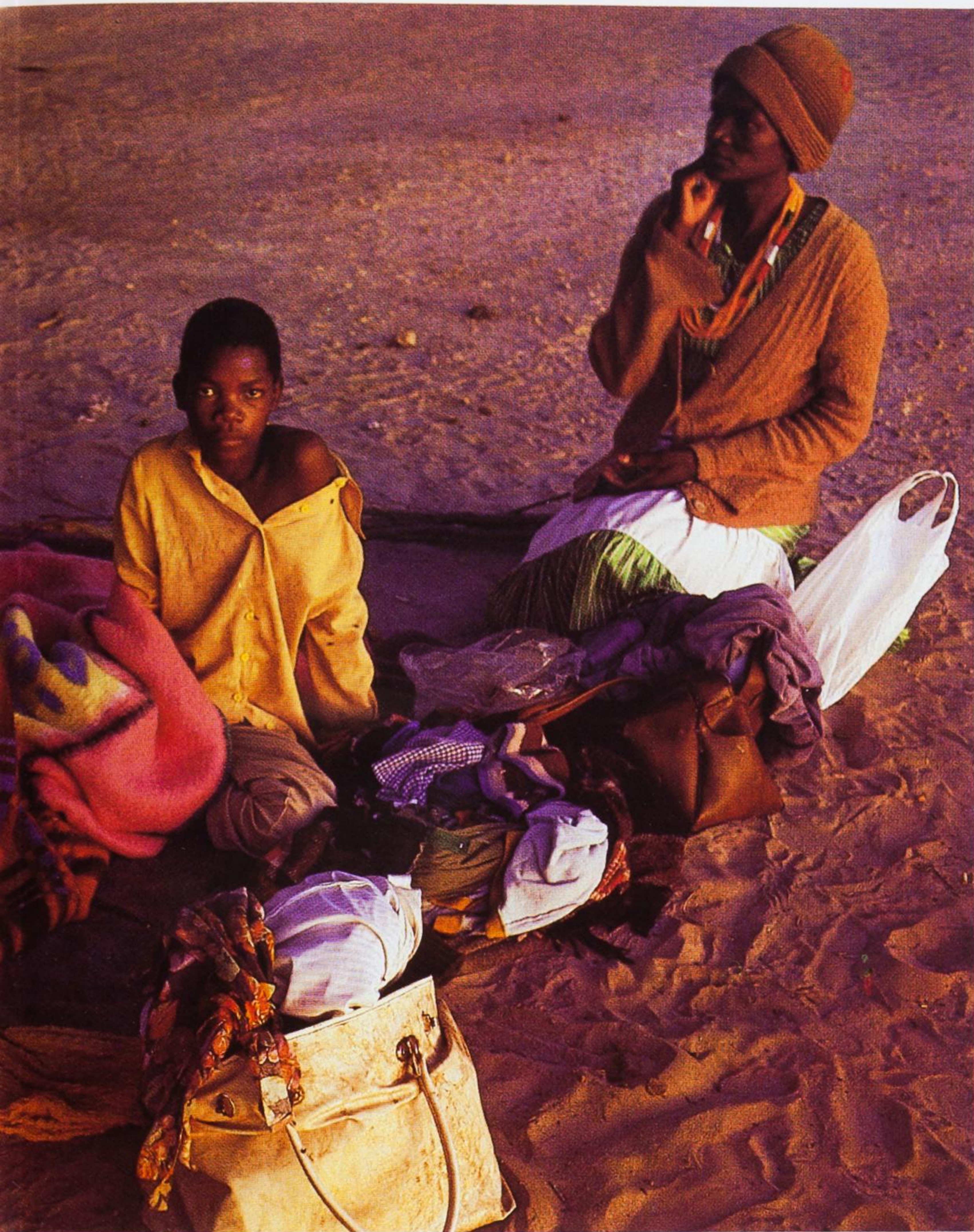
Sør-Afrika forskanser seg bak en enorm militær opprustning. Hver eneste mannlig hvit 18 åring kan se fram til nærmere 3 år i uniform. I de påfølgende 8 år må han vanligvis på repetisjonsøvelse 1-2 måneder hvert år. De fleste avtjener denne som leirtjeneste i grensestrøkene.

En stor del av dette gigantiske militærapparatet okkuperer Namibia. Omkring 100 000 mann holder 1.5 millioner namibiere i sjakk. Dvs. 1 soldat pr. 15. innbygger.

I Ovamboland i nord-Namibia har sørafrikanerne forbudt namibiere å bevege seg ute etter solnedgang. Straffen for å bryte portforbudet er øyeblikkelig henrettelse. Mens vi var i området skjøt de ned en 12 år gammel gutt som forvillet seg ut etter at det var blitt mørkt.

Mange unge namibiere velger å flykte framfor å bli tvunget til å kjempe mot sine egne. Okkupasjonen har drevet over 75 000 namibiere på flukt over grensene til Angola og Zambia. Men Sør-Afrika angriper også flyktningeleire — slik de gjorde i 1978 da de drepte 900 menn, kvinner og barn i flyktningeleiren Kassinga.

upert land

Namibiske flyktninger.

Leiesoldater og terrorgrupper

Sør-Afrika har i det siste også satt i gang en utstrakt rekruttering av svarte namibi-ere. De har bygget opp en terrorgruppe de kaller Koevoet (kubain) og en såkalt namibisk hærenhet – SWAFT (South West African Territorial Forces). Disse gruppe-ene skal i tilfelle en offisiell sør-afrikansk tilbaketrekning fungere som rasiststatens forlengede arm i kampen mot Swapo.

I tillegg benytter Sør-Afrika seg i utstrakt grad av leiesoldater. Den beryktede Buffalo-bataljonen opererer i grensestrøkene mellom Namibia og Angola.

Den avhoppede leiesoldaten Trevor Edwards fra England var med i Buffalo-bataljonen. Han forteller at de på et av toktene traff på noen unger ute i skogen. Ungene hadde kledd seg nakne for å vise at de ikke hadde våpen.

—Så skjøt vi denne jenta, hun var vel i femårs-alderen. Og vi skjøt faren hennes. I alt skjøt vi ni stykker.

—Vår viktigste oppgave er å ta et område og rense det. Vi feier gjennom det og dreper alt som kommer i vår vei: Kyr, geiter, folk — alt. Vi er ute for å stoppe SWAPO, forhindre de i å komme inn i landsbyene for å få mat og vann.

SWAPOs symbol.

So you want to be a MERCENARY?

Then you need this collection of
valuable information.

NOW HIRING for exciting high-risk, undercover, state
side work. Send resume to: R.E.C., Box 129, Bixby, OK
74008.

FOR HIRE: 37 years, 100%, work alone, short jobs, Europe,
Africa only. Contact: HANS ~~SCHEIDT~~, ~~3122 Bismarck~~, P. Box,
AUSTRIA, Europe.

HUNTER, HIGH RISK CONTRACTS. Phone Nate ~~Black-~~
~~stone~~, (603) 542-0700 (95)

FOR HIRE: Merc, bounty hunter. All jobs considered. Discreet
and confidential. Contact RYAN, P.O. Box 8 ~~Buffalo~~, NY
14212. (84)

Mordet på Thomas Kasire

Her blir den 18 år gamle Thomas Kasire myrdet mens et drikkelag applauderer og tar bilder. Dette skjer på en farm i Namibia i 1983. I to døgn har den hvite farmeren holdt Thomas fastbundet på gården. Beskyldt for å tilhøre den namibiske frigjøringsbevegelsen blir han tvunget til å gjøre SWAPO-hilsen.

Disse uhyggelige dokumentarbildene ble tatt med et enkelt instamatickamera. Ved hjelp av overtalelse og falsk identitet lykkes det oss å komme i besittelse av disse bildene, avfotografere dem og smugle kopiene ut av landet.

Myndighetene i Sør-Afrika setter alt inn på å hindre at dokumenter som avslører forholdene i landet spres internasjonalt. Bildene er nå beslaglagt av det namibiske politiet.

For Andries van Rooyen, han som utførte mordet, ble bildene et fellende bevis. Uten bildene hadde retten trolig frikjent han. Forklaringen fra han selv og hans hvite venner ville ha veid mye tyngre enn vitnemålene fra noen svarte.

Ihvertfall — dommen for dette brutale mordet ble mild, bare seks år.

—Men etter få uker er van Rooyen igjen på frifot.

Ironisk nok ble den svarte kvinnen Ida Jimmy omtrent samtidig dømt til syv års fengsel fordi hun uttrykte sin støtte til SWAPO på et politisk møte.

—Jeg skal vise deg hva vi gjør med en SWAPO-terrorist, sier van Rooyen og binder en kraftig kjetting rundt halsen på Thomas Kasire.

Det er fredag og Thomas er en av de nye arbeiderne som har fått jobb på van Rooyens gård Randeier. Like etter ankomsten spør farmeren hvilken folkegruppe han tilhører. Thomas forteller at han snakker ovambospråket. —Alle som snakker ovambo er SWAPO-terrorister, svarer van Rooyen.

Han går løs på den fastlenkede Thomas, sparker han i magen og slår han i ansiktet. Etter en stund klager van Rooyen over ømme hender. Til slutt finner han fram et tomt bensinfat som han fortset-

ter å slå mot guttens hode og rygg. Hele tiden spør han Thomas om han tilhører SWAPO.

Først når van Rooyen kjører et 20 kilos spett inn i ansiktet på Thomas medgir gutten at han støtter SWAPO. Deretter tar van Rooyen fram en kniv og begynner å skjære i guttens øre.

Søndag ettermiddag kommer det to hvite gjester til gården. Thomas har nå stått fastlenket i to døgn uten hverken mat eller drikke. Offeret hentes fram og tvinges til å posere, mens en av gjestene foreviger det hele med van Rooyens kamera.

Kort tid etter at bildene er tatt kommer et undertrykt stønn fra Thomas Kasire. En svak skjelving går gjennom kroppen og han faller mot bakken og forblir urørlig.

Den skjulte krigen

Sør-Afrika terroriserer ikke bare den svarte befolkningen i sitt eget land. De siste årene har de flertallsstyrte landene som omkranser Sør-Afrika fått føle hvilken pris det er å ha en fiendtligsinnset sterk nabo.

Sør-Afrikas påskudd for terroraksjoner mot nabolandene er at de jakter på medlemmer av frigjøringsbevegelsene ANC fra Sør-Afrika og SWAPO fra Namibia. En liste over aksjonene til den sør-afrikanske hæren de siste åra, viser derimot et mønster som tyder på *ett* overordnet mål: å kontrollere utviklingen i hele det sørlige Afrika, for å styrke apartheidregimets muligheter til å overleve.

Namibia: Okkupert av omkring 100 000 soldater fra Sør-Afrika. (se s. 12)

Angola: Siden Angola ble selvstendig i 1975 har sørafrikanske angrep kostet det fattige landet mer enn 80 milliarder kroner i materielle skader. Over 10 000 sivile er blitt drept, og flere hundre tusen har flyktet. Sør-Afrika okkuperer store områder av det sørlige Angola, hvor de bygger flystriper og militærbaser til bruk

for fortsatt krigføring. Sør-Afrika benytter seg også av leiesoldater og av UNITA som de påstår er en ren angolansk opprørsbevegelse. I virkeligheten er det Sør-Afrika som utrustrer UNITA med våpen og andre forsyninger.

Mosambik: Sør-Afrika har utført flere militære lynaksjoner inn i Mosambik og støtter i det skjulte MNR (Mocambique National Resistance), en mosambikansk opprørsbevegelse. På tross av fredsavtalen mellom Sør-Afrika og Mosambik har MNR fortsatt baser i Sør-Afrika og en radiostasjon som sender propaganda inn i Mosambik. Sør-Afrikanske fly og båter frakter inn våpen og forsyninger til opprørsbevegelsen som har skapt kaos i store deler av landet. MNR's militære leder ble for en tid siden tildelt høyeste grad i det sør-afrikanske militæret. "Din avdeling er en del av den sør-afrikanske hæren", sa forsvarsminister Malan.

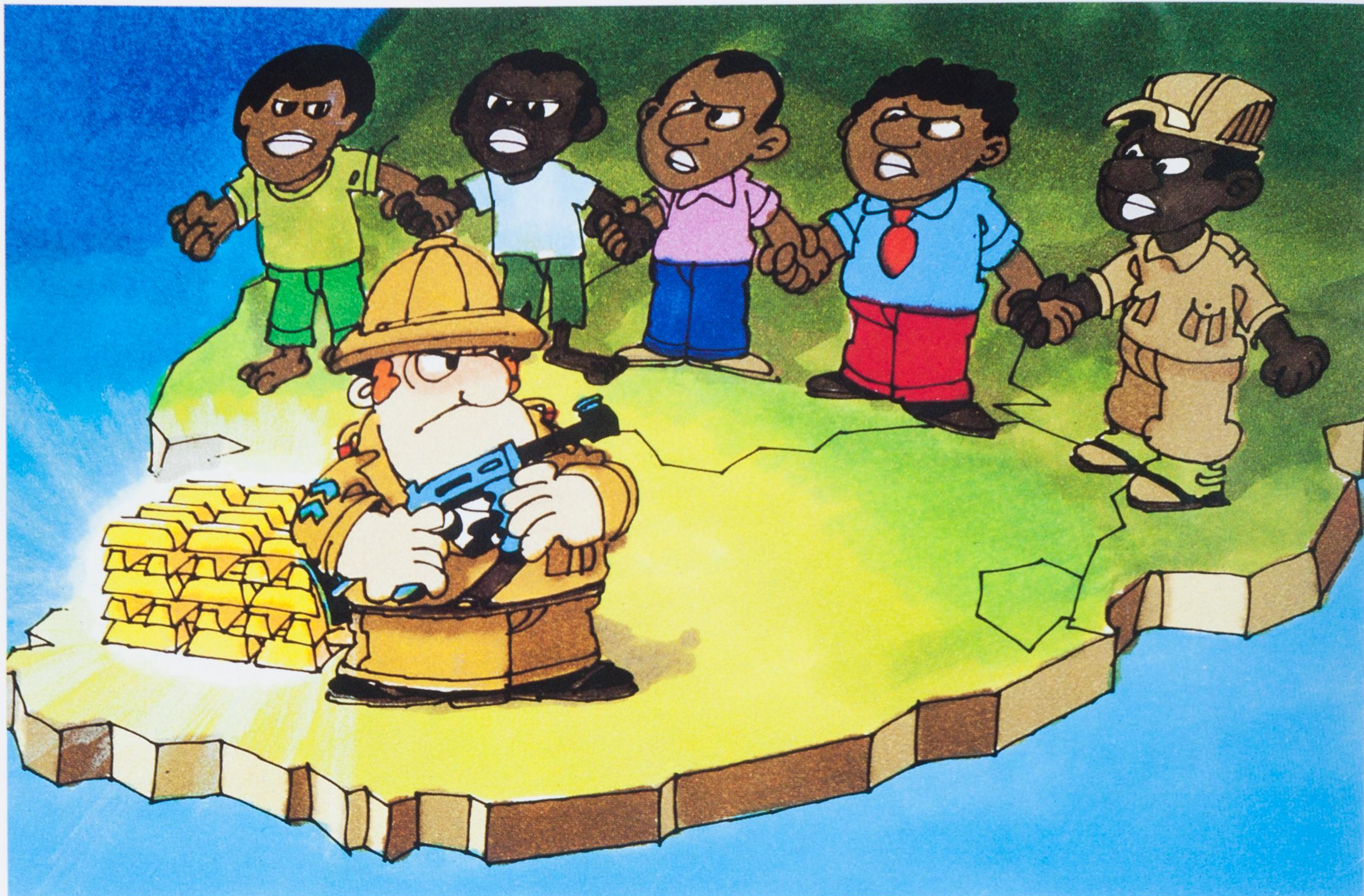
Lesotho: LLA (Lesotho Liberation Army). De har baser i Sør-Afrika og får hjelp fra Sør-Afrika til å slå til mot Lesotho. Sør-afrikanske kommandostyr-

ker utfører også egne operasjoner. Under en lynaksjon mot Lesotho's hovedstad Maseru drepte de 40 sivile, blant dem sør-afrikanske flyktninger og barn.

Zimbabwe: Minst 5000 tidligere soldater i den rhodesiske hæren får trening i militære leire i Sør-Afrika. Kommandogrupper har tatt seg inn i Zimbabwe. I sammenstøt har det bl.a. blitt drept hvite sør-afrikanske soldater.

Sør-Afrika har et solid militært overtak på de øvrige landene i regionen. Rassistregimet har over 400 000 soldater, tre ganger så mange som alle de andre landene til sammen, og med alt det siste i moderne våpen. Flere av nabostatene føler seg presset til å sette seg ved forhandlingsbordet med Sør-Afrika. På denne måten forsøker Sør-Afrika å framstille seg som et land med fredelige hensikter for verdensopinionen. Men det kan være verdt å merke seg at samtidig som Sør-Afrika inngår fredsavtaler, har de også økt forsvarsbudsjettet med 20% hvert av de siste årene. En varig fred i det sørlige Afrika er umulig så lenge apartheidssystemet består.

SADCC - samarbeid

Økonomiske bånd: I tillegg til den militære aggresjonen mot nabostatene, fører Sør-Afrika også en økonomisk krig i området. Felles for landene i det sørlige Afrika er at de alle har gamle og sterke økonomiske bånd til apartheid-naboen.

Det meste av transport og kommunikasjon går via Sør-Afrika og mange av landene er fullstendig avhengige av sørafrikanske varer. I motsetning til det omfattende handelssamarbeidet med Sør-Afrika, er det forsvinnende liten handel mellom de andre landene i området.

SADCC

De ni frontlinjestatene har nå gått sammen og opprettet det økonomiske samarbeidesorganet SADCC (Southern African Coordination Conference). De vil bygge ut kommunikasjonene og handelen seg i mellom og gjøre seg mest mulig uavhengig av rasistregimet. Samarbeidet gjelder ikke bare en felles front mot Sør-Afrika, det gjelder også i høyeste grad å kunne bli selvforsynt.

SADCC-landene har vidstrakte jordbruksområder, store mengder olje, vannkraft og mineraler. Problemet er å få utnyttet disse ressursene til fordel for seg selv og ikke til fordel for utlandet.

Landene som er med i SADCC har fått hvert sitt ansvarsområde utifra de forutsetningene landet har. Angola, som har store oljeforekomster, har fått ansvaret for å utvikle energiforsyningen i området. Zimbabwe skal samordne matvaredistribusjonen, Zambia skal ta seg av kommunikasjonssektoren, Tanzania-industrien, mens Mosambik har ansvar for transport og veibygging.

Norge støtter SADCC-samarbeidet med mer enn 100 mill. kroner hvert år gjennom den statlige utviklingshjelpen. En del av støtten skjer ved at vi tilfører teknologi og erfaringer fra felter hvor Norge har kommet langt, f.eks. innen veibygging og oljeutvinning. På denne måten kan norsk u-hjelp bli et viktig bidrag i kampen mot apartheidstyret.

Denne kassa skal til Zimbabwes hovedstad Harare. Men som vi ser fraktes den via Durban i Sør-Afrika. 70% av Zimbabwes utenlandshandel går gjennom Sør-Afrika.

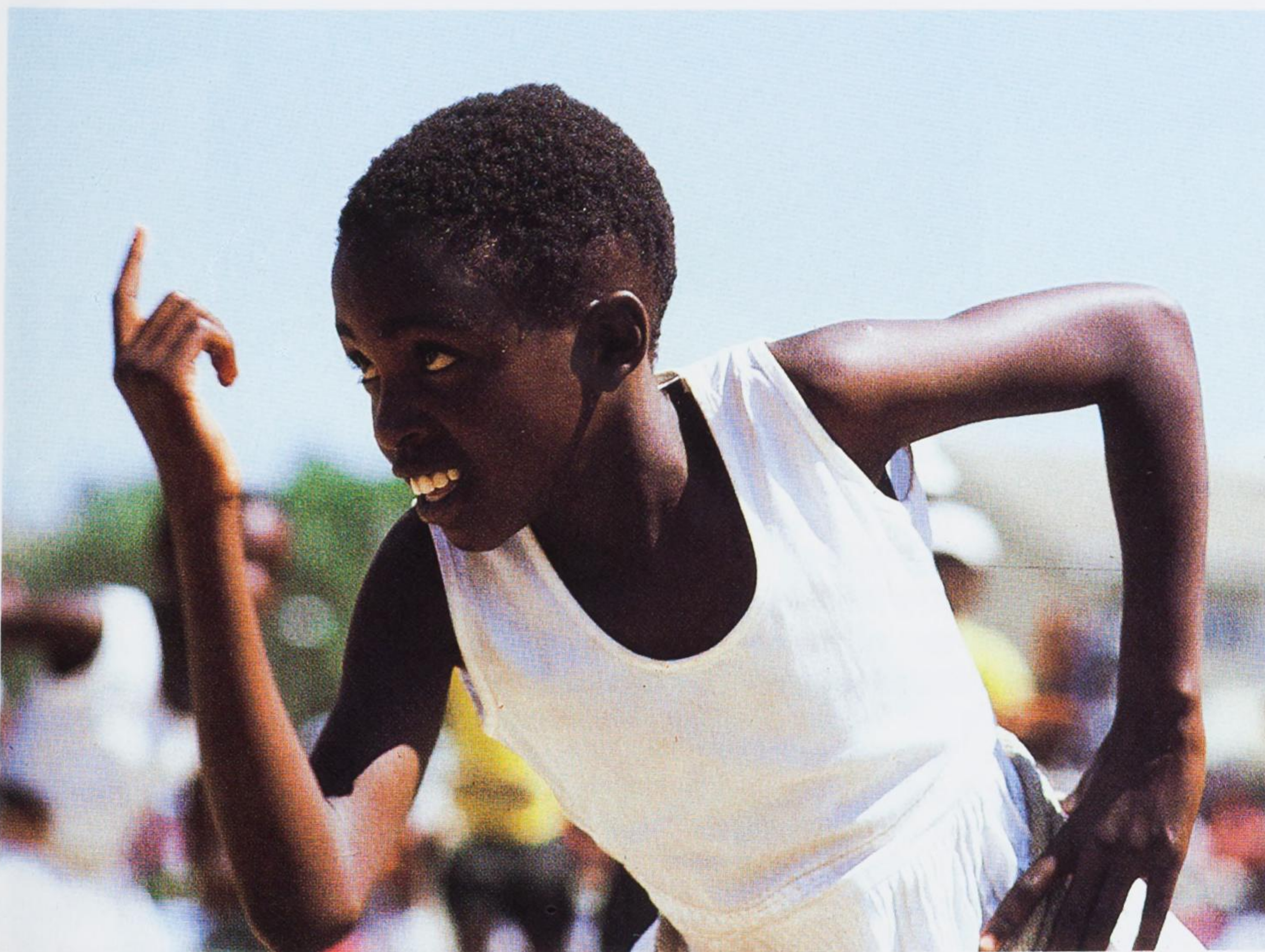
Oversikt over statlig norsk bistand til det sørlige Afrika:

Botswana	58 millioner
Mosambik	131 "
Tanzania	400 "
Zambia	117 "
Zimbabwe	85 "
Støtte til SADCC	104 "

mellom de svarte statene

Frihet til hva?

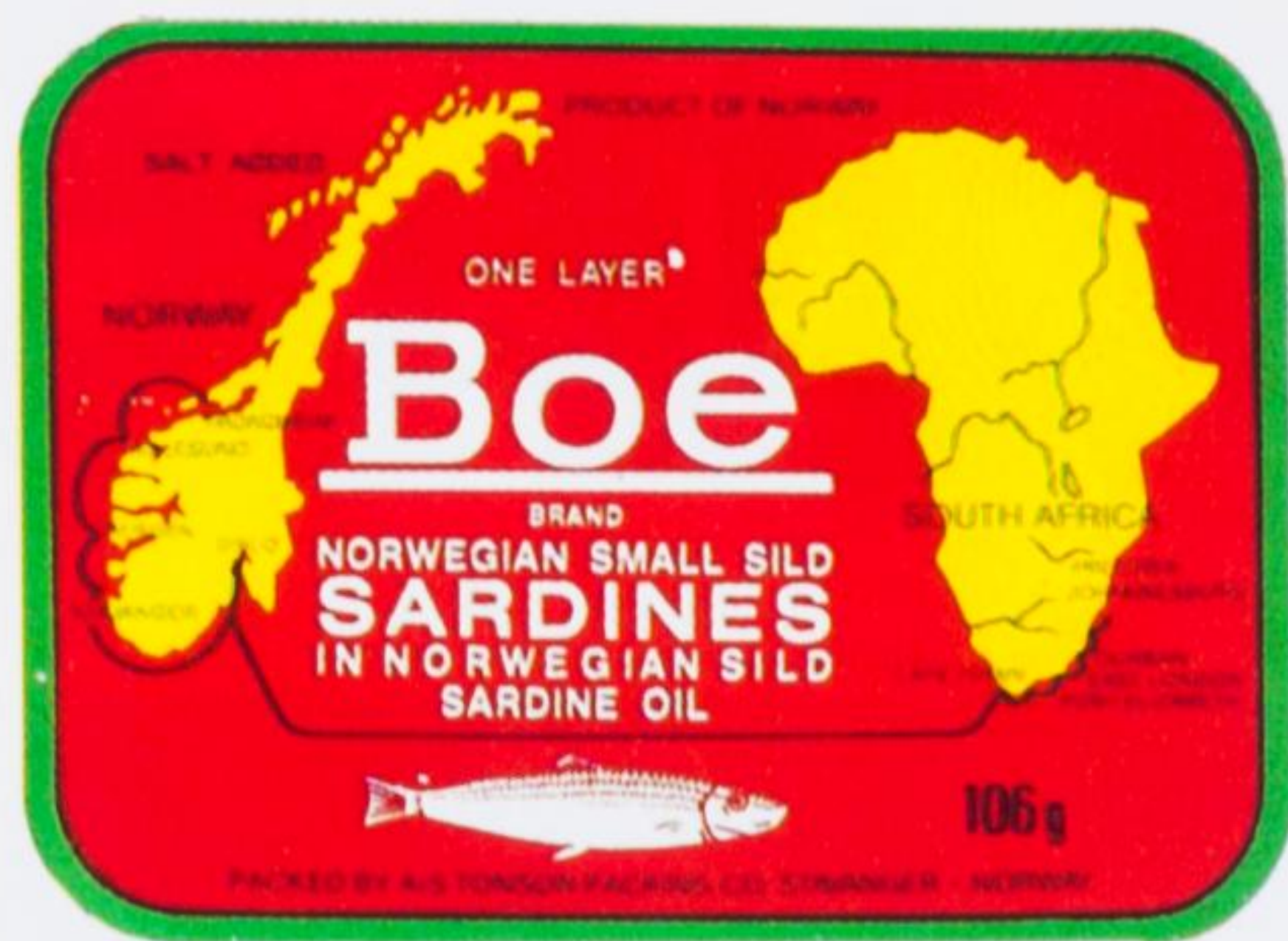

Landene på det afrikanske kontinentet har med få unntagelser fått sin frihet fra tidligere kolonimakter, men frihet til hva? Det er ikke bare Sør-Afrika som kaster skygger over det sørlige Afrika.

Da de svarte statene ble frigjort reiste også mange av de hvite bort. Tilbake sto folk uten utdannelse og erfaring fra statsadministrasjonen — plutselig sto de overfor oppgaver de ikke hadde fått opplæring til å klare. Derfor har de hatt store problemer med å få de nye statene til å fungere som de skal. Produksjonen i de enkelte land er i tillegg blitt dirigert etter hvilke råvarer de rike I-landene trenger.

Prissvingningene på verdensmarkedet får katastrofale følger for u-landene. Mange av landene i det sørlige Afrika er inne i en alvorlig økonomisk krise. Tanzania søker lån fra IMF (Det internasjonale pengefondet), men betingelsene er strenge — IMF krever bl.a at Tanzania skal kutte ned på bevilgningene til skole og helsevesen. Samtidig yter IMF med den norske regjeringens støtte et lån på 8,5 milliarder US-dollars til Sør-Afrika.

De vestlige land vet at økonomisk frigjøring er en forutsetning for framskritt, men vil de støtte denne økonomiske frigjøringen må de forandre sin holdning til den 3. verden.

“Ord, ord, ord. Vi har fått mer enn nok av ord. Det vi trenger nå er handling”.

*Erkebiskop Trevor Hudleston,
leder for Anti-apartheid-
bevegelsen i England.*

Forbindelseslinjene mellom Norge og Sør-Afrika er mange. Norske båter har de siste årene fraktet minst 35% av all oljen til Sør-Afrika — olje som er med på å holde den sør-afrikanske krigsmaskinen i felten. Den norske samhandelen med Sør-Afrika økte i fjor mer enn noen sinne fra 600 til 800 millioner kroner. Samtidig øker Norge samarbeidet med SADCC landene og støtten til frigjøringsbevegelsene ANC og SWAPO. Den norske politikken i det sørlige Afrika er full av motsigelser — dobbeltmoral sier noen — politisk realisme sier andre...

Dette er norske firmaer som handler med eller utfører tjenester i Sør-Afrika:

BananMathisen
Gartnerhallen
G. C. Rieber & Co. A&S, Bergen
Sauda Smelteverk
Tinfos Jernverk
Falconbridge Nikkelverk, Kristiansand
Årdal og Sunndal Verk
Sør-Norge Aluminium
DNN Aluminium A/S
Norsk Hydro på Karmøy
Fiskaa Verk, Kristiansand
Norway Foods fiskehermetikkbedrifter
Norton A/S, Lillesand
Orkla-Exolon
Arendal Smelteverk
Dyno Industrier
Katfos, Geithus
Greaker Industrier
Petersen M & Sønner, Moss
Star Paper Mill, Drammen
Sunland-Eker Papirfabrikker, Drammen
Granfos Brug Ltd., Lysaker, Bærum
Union A/S, Drammen
Hunsfos Fabrikker, Vennesla
Brøyt A/S, Jæren
Per Iglands fabrikk, Grimstad
Norwinch A/S, Bergen
A/S Hydraulik, Brattvåg
A/S Stentor, Trondheim
Gustav A. Ring
National Industri A/S, Sarpsborg
Simrad i Oslo og Horten
Mustad Industrier
A/S Norwegian Talc
Merlin Profilers, Harstad
Elkem-Spikerverket (bedrifter i Porsgrunn, Lista og Mosjøen)
A/S W. Jordan Børste & Penselfabrikk
Norske Meierier
Veritas
SAS

NORGE

Disse norske rederiene frakter olje til Sør-Afrika:

Sig. Bergersen D. Y. & Co., Oslo/Stavanger
Helmer Staubo/A/S Verven, Oslo
H. E. Hansen Tangen, Kristiansand
Lorentzens Rederi Co., Oslo
Odd Godager & Co., Oslo
Thor Dahl, Sandefjord
Anders Jahre, Sandefjord
Leif Høegh & Co., Oslo
A. F. Klaveness & Co., Oslo
Ludv. G. Braathens Rederi, Oslo
J. Ludwig Mowinckels Rederi, Bergen
Mosvold Shipping, Kristiansand
Uglands Rederi, Grimstad

SØR-AFRIKA

Summit

PRODUCT OF THE
REPUBLIC OF
SOUTH AFRICA

Gold Reef

GIANT

Pearl Reef

Hvorfor boikott?

Men hvorfor akkurat boikotte Sør-Afrika når det er så mange land med undertrykking? Vi spurte Joakim Winters, leder i Fellesrådet for det sørlige Afrika:

—Fordi apartheid er fordømt av FN som en forbrytelse mot menneskeheten, fordi Sør-Afrika stadig angriper de frigjorte svarte statene, dessuten er Sør-Afrika det eneste landet i verden hvor det er straffbart å følge menneskerettighetene. Sør-Afrika er svært avhengig av utenlandske investeringer. En boikott vil derfor kunne påvirke en fredelig overgang til svart flertallsstyre.

—Hva kan Norge gjøre?

—Vi kan importere frukt fra andre land

—vi kan innføre registreringsplikt for båter som anløper Sør-Afrika — med tanke på svartelisting. Dette kan være et skritt på veien til å stanse all handel og all transport av olje til Sør-Afrika

—stoppe statsstøtte til fabrikker og institusjoner som ikke vil bryte med Sør-Afrika

—øke støtten til SADCC og frigjøringsbevegelsene ANC og SWAPO.

Hvilke varer er sørafrikanske?

Sør-Afrikas appelsiner, sitroner og grapefrukter merket OUTSPAN. Druer, pærer, epler, plommer, fersken og avocado er ofte merket CAPE. Fruktboksene heter Gant's Giant, Gold Reef, Langeberg, Pearl Reef, Silver Reef, Summit, Cavalcade, Karrod, Koo, Mayfair og Southern Pride. Dessuten er mange Del Monte-bokser fra Sør-Afrika. Se på boksene — der står det hvor de er laget!

Oliver Tambo, president i ANC (den sør-afrikanske frigjøringsbevegelsen)

"We will ask for a 100% boycott from the Scandinavian countries. That will have a great impact. Apartheid is a killer, a destroyer of human lives. People are dying like flies in that country..."

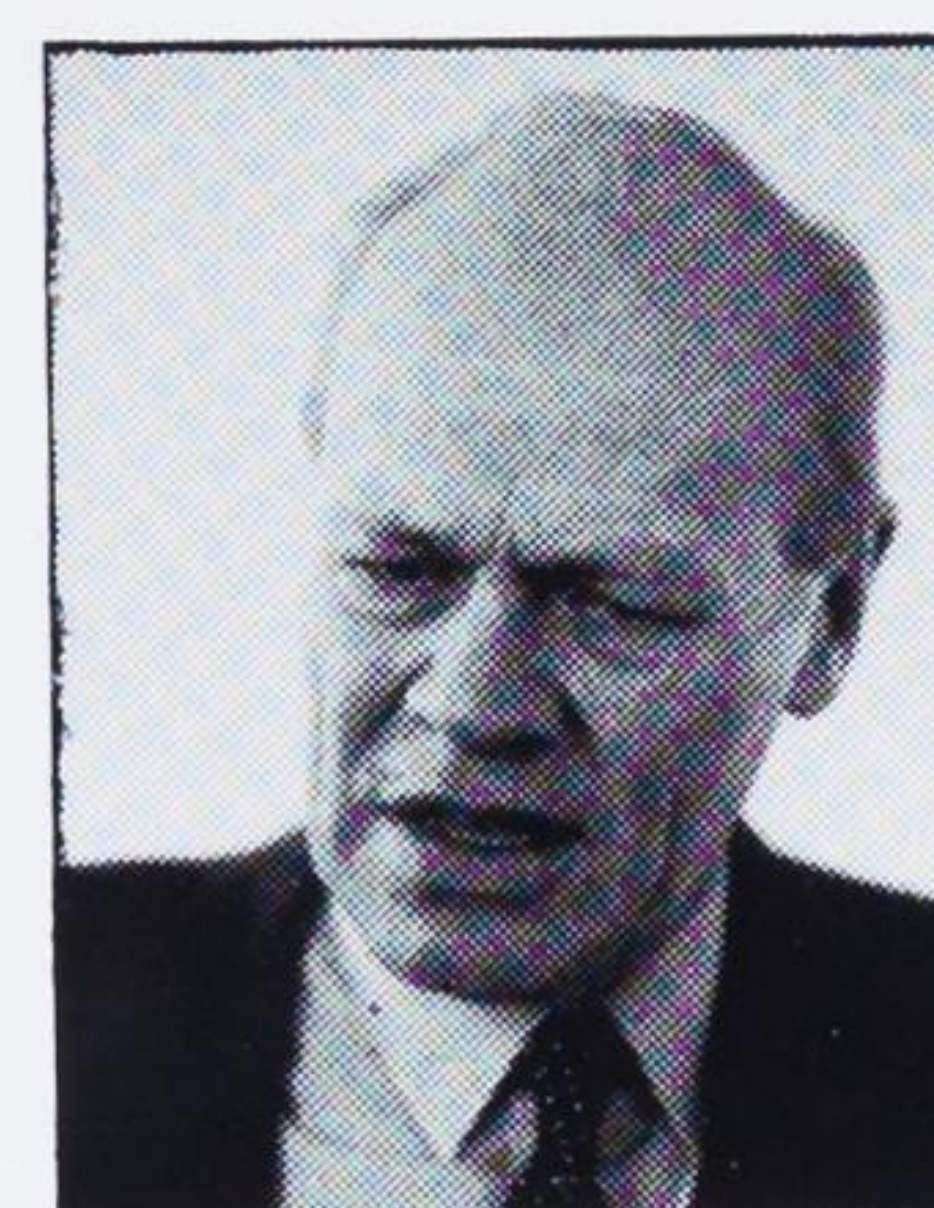
J.B. Vorster, tidligere statsminister i Sør-Afrika.

"Ethvert kjøp av sør-afrikanske varer betyr en ny sten i den muren som garanterer vår framtidige eksistens."

Julius Nyerere, president i Tanzania.

"De som investerer i Sør-Afrika, og de som handler med landet, hjelper til med å betale det som apartheid koster. De som er motstandere av rasisme som ideologi og samfunnssystem kan ikke gjøre annet ærlig valg enn å isolere regjeringen i dagens Sør-Afrika — på vegne av oss alle, og til en høy pris."

Svenn Stray, Høyre

"Nei, vi har ingen konkrete planer om å gjøre noe med norske handelsforbindelser med Sør-Afrika, for det har ingen hensikt at man fra norsk side griper ensidig inn overfor norsk handel. Det vil bare bety at Sør-Afrika kjøper disse varene som de nå kjøper i Norge, fra andre land."

Lindiwe Mabuza, ANCs representant i Norden.

"Dette argumentet kan sammenlignes med en situasjon der en bankraner avstår fra å rane en bank. Hvis en annen kjeltring raner banken isteden betyr ikke det at den første burde ha gjort det. Det dreier seg om et moralsk ansvar..."

Frihetsskolen

I Sør-Afrika satser regjeringen ti ganger så mye penger på en hvit som på en svart elev.

De svarte ungdommene protesterer mot dette skjeve skolesystemet. Det var det de gjorde i Soweto i 1976, hvor politiet skjøt og drepte 600 demonstrerende skole-elever. Etter dette flyktet tusenvis, og stadig flere krysser grensene over til nabostatene for å unnsnippe apartheid. Den sør-afrikanske frigjøringsbevegelsen ANC har fått et stort område forært av den tanzanianske staten for å kunne ta imot dem som blir tvunget til å forlate Sør-Afrika. Her, ute på landsbygda i Tanzania, bygger de opp et imponerende skolesenter helt fra grunnen. Det er særlig norske og svenske organisasjoner som dekker utgiftene til materialer og utstyr. På Frihetsskolen skal de svarte få den utdannelsen de har blitt nektet i sitt hjemland. Aktivitetene er mangfoldige – foruten skolen er det bl.a. barnehager, snekkerverksteder, hønsefarm, syfabrikk m.m.

Vi besøker en klasse på den videregående skolen. Politisk historie står på time-

planen. Vi blir vitne til intense diskusjoner om Sør-Afrikas framtid.

På pultene ligger flunkende nye skolebøker. Bøker som forteller at svarte er like mye verdt som hvite. "The struggle must continue" og "The history of ANC" er noen av titlene – for selv om diskusjonen går høyt er det alltid de svartes frihetskamp som står i sentrum.

Skoleklokkene blander seg inn i diskusjonen, elevene rydder pultene og går til matsalen. Etter lunsj jobber mange av studentene på jorda omkring skolen. Her dyrker de korn, mais og alle slags grønnsaker. Målet er at skolesenteret skal bli selvforsynt med mat.

Vi blir sittende i klasserommet med en av studentene, Miriam Mahatze, tidligere skole-elev i Soweto, idag medlem av frigjøringsbevegelsen ANC. Hun forteller oss at hun lengter hjem til familien og gamle venner. Miriam's høyeste ønske er å fullføre utdannelsen, få barn og å kunne vende tilbake til et fritt Sør-Afrika – uten apartheid.

Om kvelden slår vi følge med Miriam til forsamlingsalen. Tropenatten ligger

kullsvart over frihetsskolen, bare gløden fra sigaretter blander seg med skinnet fra stjernene. Ungdommer kommer gående hånd i hånd. Gresshoppene spiller opp til sin nattlige konsert.

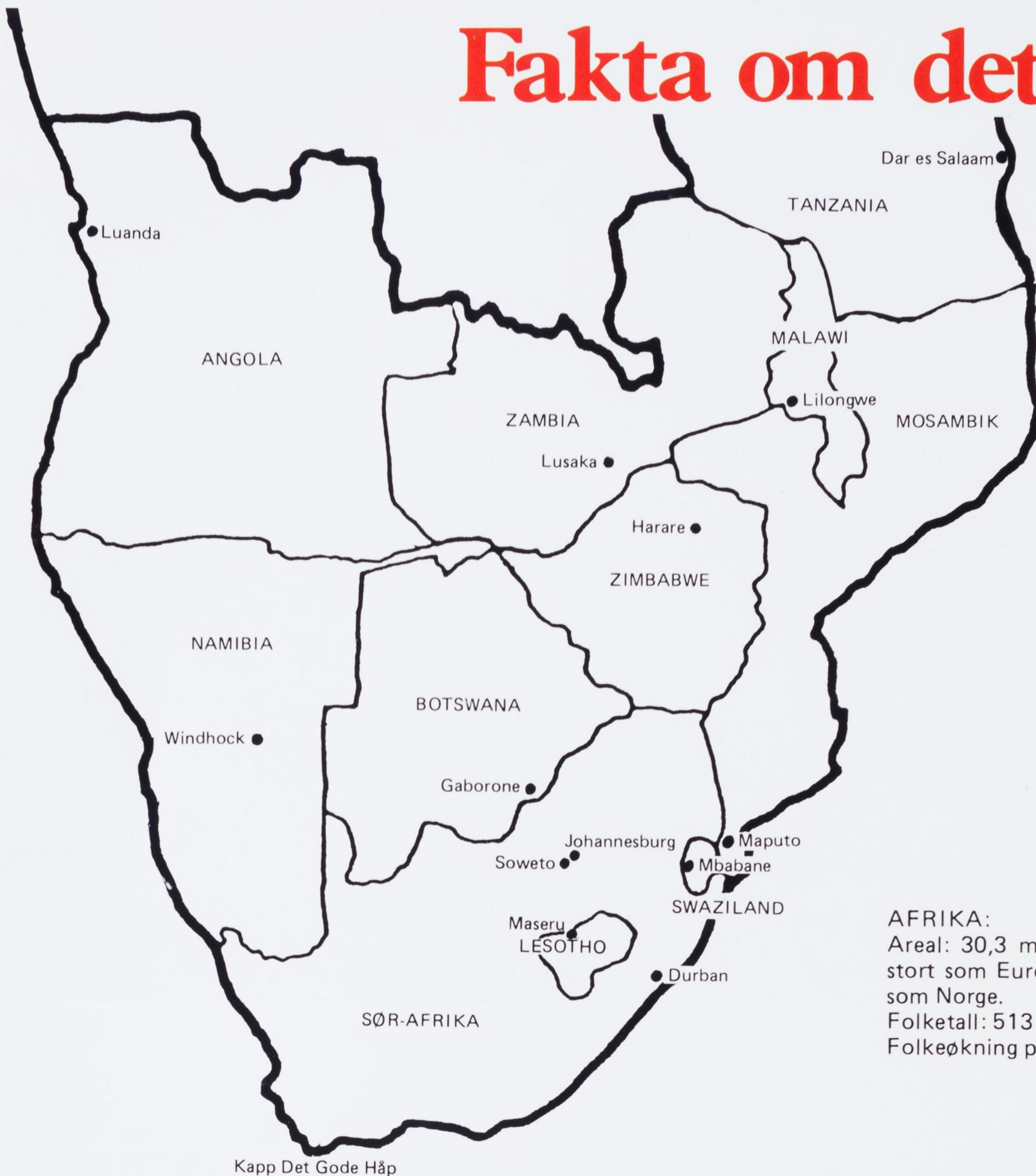
Klokka ni er det nyheter. En spesiell nyhetsgruppe har lest aviser og lyttet på radioen. De leser opp kveldens nyheter for de andre elevene. Etter nyhetene kommer teatergruppa opp på scenen. De leser dikt, synger og danser den tradisjonelle støveldansen. Forestillingen avsluttes med at teatergruppa roper "Amandla" og de andre svarer "Ngawethu" – "Makten til folket".

You can blow out a candle
but you can't blow out a fire
once the flame begins to catch
the mind will blow it higher

*Peter Gabriels sang til Steve Biko,
ung svart leder som døde under
tortur i sør-afrikansk fengsel.*

Fakta om det sørlige Afrika

AFRIKA:
 Areal: 30,3 mill. km., dvs. 3 ganger så stort som Europa, og 94 ganger så stort som Norge.
 Folketall: 513 mill. fordelt på 52 stater.
 Folkeøkning pr. år: 2,7%

Kapp Det Gode Håp

	Folketall i mill.	Politisk leder	Viktigste eksportvare	Uavhengig	Frigjørings- bevegelse	Sabotasjegruppe finansiert av Sør-Afrika, som opererer innen landets grenser
TANZANIA	20.0	Julius Nyerere	kaffe, bomull.	1961		
MALAWI	6.6	H.K. Banda	tobakk, te	1964		
ZAMBIA	6.3	Kenneth Kaunda	kopper, sink	1964		
BOTSWANA	1.1	Quett K.J. Masire	diamanter, kjøtt	1966		
SWAZILAND	0.7	Mabalanda Dlamini	sukker, trevirke	1968		
LESOTHO	1.5	Lèbua Jonathan	diamanter, ull	1966		LLA
ZIMBABWE	8.3	Robert Mugabe	tobakk, asbest	1980	Zanu/Zapu	div. grupper
MOSAMBIK	13.0	Samora Machel	cashewnøtter	1975	Frelimo	MNR
ANGOLA	8.5	Jose Eduardo dos Santos	olje, kaffe	1975	MPLA	UNITA, samt delvis okkupert av sør-afrikanske styrker
SØR-AFRIKA	31.0	P.M. Botha	gull, mineraler		ANC (president: Oliver Tambo)	
NAMIBIA	1.5	(P.M. Botha)	diamanter, mineraler		SWAPO (president: Sam Nujoma)	okkupert av ca. 100 000 sør-afrikanske soldater

ARBEIDSOPPGAVER

1. Afrika er 30,3 millioner km² stort med 513 millioner innbyggere. I Norge bor det 4 millioner mennesker på 324 000 km². Finn ut antall innbyggere pr. km² henholdsvis i Afrika og i Norge.

2. Hvilken rolle spiller Sør-Afrika ovenfor nabostatene?

3. Hva kan SADCC bety for utviklingen av de frigjorte svarte statene?

4. Tenk deg at du bor i Sør-Afrika. Du er 17 år og svart. Hvordan vil apartheid påvirke dine muligheter for:

- utdanning
- jobb
- lønn
- giftermål
- bolig
- reise

5. Hva synes du bør gjøres med de 4,6 millioner hvite når det blir svart flertallsstyre i Sør-Afrika?

6. Lag et dikt eller en novelle som handler om livet i det sørlige Afrika.

7. Ofte trekker vi fram hvor bra vi klarer oss i Norge når vi snakker om problemene i Afrika. Norge fikk sin egen grunnlov i 1814 og ble uavhengig i 1905. Det første landet i det sørlige Afrika ble selvstendig i 1961.

Gir dette deg noen tanker om utviklingen av landene i det sørlige Afrika?

8. "Nei, vi har ingen konkrete planer om å gjøre noe med norske handelsforbindelser med Sør-Afrika, for det har in-

gen hensikt at man fra norsk side griper ensidig inn overfor norsk handel. Det vil bare bety at Sør-Afrika kjøper disse varene som de nå kjøper i Norge fra andre land".

—Sitat, Svenn Stray, Høyre. Noen er enige, andre er uenige med Stray. Tenk deg at du er uenig, lag en liste med argumenter du ville bruke for å overbevise andre om at det er viktig med en norsk boikott av Sør-Afrika.

9. "Praktiser apartheid!"

Egner seg for rollespill. Still dere opp i skoleporten eller på torvet i byen. Skill ut lyshårete, mørkhårete og folk av "blandingsrase". La bare lyshårete få sitte på benkene, gå rett over plassen... osv. Her er mange muligheter.

10. Lag rapport fra lokalmiljøet!

Dra til Samvirkelaget, supermarkedet eller den lokale kjøpmannen og let etter sør-afrikanske varer. Be butikkinnehaveren om en begrunnelse hvis butikken fører varer fra Sør-Afrika. Lag en oversikt over hvilke forretninger som selger sør-afrikanske varer og om det er noen bedrifter som handler med apartheidstater. Skriv en artikkel til lokalavisa, kontakt nærradioen eller lokal-TV — de er sikkert interessert i resultatet.

11. Vis solidaritet!

Alle norske partier med unntak av Fremskrittspartiet støtter SADCC og frigjøringsbevegelsene SWAPO og ANC.

Namibiaforeningen lager bl.a. proteinkjeks og kladdebøker, de reparerer sykler, klær og symaskiner. Alt dette sender de til flyktingeleirene i det sørlige Afrika. Hva kan vi gjøre?loppemarked, kulturkveld, bruk sløydsalen og lag leker til barn i flyktingeleirene, lag en vegg-

avis eller informasjons-stand, sett en ergometersykel i skolegården — sykle til Namibia og ta 1 kr. km. for innsatsen... osv.

12. ROLLESPILL — 6 aktører

Holdninger: Aktører:

Innsamler: Rolf Berg, ungdomsklubbleder, 23 år. Godt likt og kjent i bygda som en solid ung mann. En fredagskveld ringer han på døra til Fam. Johnsen, og han spør om de vil gi en gave i bøsse hans. Pengene går til frigjøringsbevegelsen ANC i Sør-Afrika og til flyktninger fra det sørlige Afrika.

Negativ: Familien Johnsen: Far: John T. Disponent, 50 år. (Har nylig kjøpt bil)

Positiv: Mor: Karen, husmor, 42 år.

Negativ: Datter: Nina, går i frisørlære, 17 år (fyller 18 om 2 dager)

Positiv: Sønn: Jan Kåre, ungdomsskoleelev, 14 år.

Positiv: Bestemor: Olava Johnsen, 74 år (født 1910) og har opplevd to "verdens"-kriger og de harde 20- og 30-åra.

Del klassen inn i seks grupper, og la hver gruppe få en rolle hver for å diskutere de holdninger og argumenter denne aktøren skal komme fram med. En fra hver gruppe velges så ut for å være med på å utføre skuespillet.

LITTERATURLISTE

Hvis du er interessert i å vite mer om det som skjer i det sørlige Afrika, skulle det kunne gå an å skaffe disse bøkene og heftene gjennom biblioteker, bokhandlere eller ved å henvende deg direkte til noen av de organisasjonene vi har nevnt nedenfor:

André Brink: Hvit tørketid, Aschehoug, 1981.

Tore L. Eriksen: Namibia, Universitetsforlaget, 1982.

Afrika. Politikk, økonomi, historie, geografi. Schibsteds Forlag, 1979.

Fra frigjøring til utvikling, søkelys på det sørlige Afrika. FN-sambandet, 1982.

Jarle Simensen: Afrikas historie — nye perspektiver. Cappelen, 1983.

Marca Holness: Sør-Afrika's krig mot Angola. Fellesrådet for det sørlige Afrika, 1984.

Afrika — historie og kultur. Gyldendal, 1981.

Amandla! Maatla: Sydafrika skal blive vort. Mellemfolkeligt Samvirke, 1983.

Ulla Andersson: Sydafrika efter Soweto. Författarförlaget, 1984.

Tore Linné Eriksen: Sanksjoner, Sør-Afrika og Norge. Norsk utenrikspolitisk institutt, 1982.

AFRIKA Informasjon er et tidsskrift som utgis av Fellesrådet for det sørlige Afrika. Det kommer fire ganger i året.

FN-sambandet og NORADs informasjonskontor utgir hvert år en materiell-katalog som gir oversikt over hefter, brosjyrer og annet undervisningsmaterieell om u-land. Katalogen får du ved å henvende deg til FN-sambandet eller NORADs informasjonskontor.

For ytterligere materiale, idéer og hjelp, kontakt:

Fellesrådet for det sørlige Afrika, Etterstadsletta 3, 0660 Oslo 6, tlf. 02-684718. Fellesrådet har også lokalgrupper rundt i landet.

Namibiaforeningen, Trysilveien 25, 2400 Elverum, tlf. 064-13760.

Norsk Folkehjelp, Boks 9119 Vaterland, Oslo 1, tlf. 02-401050.

Amnesty International, Niels Juels gt. 39, Oslo 2, tlf. 02-444316.

Norads informasjonskontor, Boks 8142 Oslo Dep., 0033 Oslo 1, tlf. 02-314055. Kontoret ligger i Dronning Mauds gt. 15. Der er det også et bibliotek med aviser, tidsskrifter og bøker fra og om u-land. Biblioteket er åpent for utlån i kontortida, og mandag og torsdag til kl. 18. Tlf. 02-314489.

FN-sambandet, hovedkontor: Langesgt. 4, Oslo 1, tlf. 02-209170. FN-sambandet har følgende distriktskontorer:

NORD-NORGE:
FN-Sambandet
boks 64, Fr. Langes gt. 13,
9001 TROMSØ.
Tlf. (083) 84 739.

TRØNDELAGSFYLKENE:
FN-Sambandet
Søndregt. 11, 7000 TRONDHEIM.
Tlf. (075) 26 360

HORDALAND, SOGN OG FJORDANE,
MØRE OG ROMSDAL:
FN-Sambandet
Bryggen 6, boks 4081,
5015 BERGEN — DREGGEN.
Tlf. (05) 21 07 12

ROGALAND:
FN-Sambandet
Mølleg. 10, 4000 STAVANGER.
Tlf. (045) 32 823.

AGDER/TELEMARK:
FN-Sambandet
Kirkegaten 19,
4600 KRISTIANSAND S.
Tlf. (042) 24 900.

ØSTLANDSOMRÅDET:
FN-Sambandet
Langesgt. 6, 0165 OSLO 1.
Tlf. (02) 11 29 15.

Vårt mål har vært å lage en slags appetittvekker på aktuelle problemstillinger, å skape lyst til å sette seg inn i spørsmål som angår det sørlige Afrika. Bildespillet "Hvite Skygger" varer i 41 min., og er tenkt presentert sammen med en kort innledning og etterfølgende spørsmålsrunde/diskusjon. En dobbelttime vil være en passelig tidsramme i skolesammenheng. Videre vil det i skolen være ønskelig med noe forberedelse og oppfølging/etterarbeid. Vi vil få takke Arne Rostad, Rune Larsen, Sigrun Slaggard og Norads informasjonskontor for støtte og hjelp i forbindelse med utarbeidelsen av programmet.

Bestilling av visning skjer ved å kontakte et av FN-sambandets distriktskontorer, Norads informasjonskontor, Namibiaforeningen, Fellesrådet for det sørlige Afrika, eller direkte:

Aslak Aarhus, Balders gt. 5, 0263 OSLO 2. Tlf. 02- 56 41 78

Ole Bernt Frøshaug, Majorstuveien 28 B, 0367 OSLO 3. Tlf. 02 - 56 70 83